

PAUL GOOSSENS

EEN VLUGGERTJE,  
VOOR ANGELA

Paul Goossens is Europajournalist. Zijn column verschijnt tweeweke-lijks op zaterdag.

Een jaar terug was het nog een staalhard taboe. Of je nu regeringsleider, Europees commissaris of diplomaat was, twaalf maanden terug werd je onmiddellijk teruggefloten en gecolloqueerd als je nog maar over een Europese verdragswijziging durfde denken. Het leek voor lange tijd een vies woord. Vandaag kakelt de hele Unie erover. Na de mislukte ratificatie van de Europese grondwet en de traumatische goedkeuring van

het verdrag van Lissabon, was het idee van een nieuwe wijziging, met alles wat dat aan referenda, chagrijn, koehandeltjes en verlamende navelstaarderij meebrengt, een perverse, zelfs destructieve gedachte. De doos van Pandora, zo klonk het unisono in de hoofdkwartieren van de EU, moest voor heel lange tijd op slot.

Vorige week maandag werd die wijsheid afgeserveerd. Bij valavond, op de promenade van Deauville, beslisten Angela Merkel en Nicolas Sarkozy dat de doos van Pandora weer opengaat. Het tweetal kwam tot de conclusie dat het verdrag al een eerste op-lapbeurt nodig heeft. Het vangnet voor eurolanden van 750 miljard euro moet in het verdrag verankerd worden en lidstaten die begrotingsfeestjes boven zuinigheid en discipline verkiezen, moeten boeten. Boven op forse financiële sancties wil het Frans-Duits koppel potverterende lidstaten het stemrecht kunnen afnemen. Het is een gedurfd, maar totaal onhaalbaar idee. Zoals je een lidstaat zijn vlag niet kunt afpakken, kun je zijn stemrecht niet verbeurd verklaren.

## Als Berlijn en Parijs blaffen, moet je kwispelen, ook al ben je dan voorzitter van de Europese Raad

Met hun onderonsje hebben Merkel en Sarkozy veel volk geschoufferd. Voorzitter Herman Van Rompuy bijvoorbeeld. Hij werd koud gepakt, was niet eens ingeseind over de deal en kon zich de dagen nadien noodgedwongen in de christelijke deugd van de nederigheid bekwamen. Tot voor kort wees ook Van Rompuy elke verdragswijziging af, maar ondertussen heeft hij zijn standpunt bijgesteld. Als Berlijn en Parijs blaffen, moet je kwispelen, ook al ben je dan voorzitter van de Europese Raad. Ondertussen toert de Duitse diplomatie dat een verdragswijziging onvermijdelijk is. Anders zou het Grondwettelijk Hof in Karlsruhe het vangnet voor de euro wraken. Sinds de invoering van de euro en het opdoeken van de D-mark is het Hof van Karlsruhe tot een Duits bedevaartsoord uitgegroeid, het grondwettelijk geweten van de natie en de behoeder van de nationale soevereiniteit. De Unie heeft er ondertussen haar bekomst van. Voortdurend worden wetteksten afgezwakt, aangescherpt of bijgeplamuurd om de 'fatwa's' van Karlsruhe te ontwijken. Heel af en toe is er nog wel een lidstaat die een grondwettelijk bezwaar inroept. Bij Duitsland daarentegen is het systematisch. Wat nu gebeurt is echter *du jamais vu*. Op gezag van Karlsruhe bestelt Duitsland een nieuw verdragsartikel en dicteert de leveringstermijn en de verpakking. Voor de parlementsverkiezingen van 2013 moet de klus geklaard zijn. Dat de Europese Commissie, nochtans de behoeder van de verdragen, geen verdragswijziging nodig achtte, werd door Berlijn weggeblazen. De pretenties van Karlsruhe dreigen een ravage te veroorzaken. De autoriteit van de Commissie krijgt een knauw en op termijn moet je vrezen dat de primauteit van de Europese rechtsorde op de nationale, zowat het belangrijkste fundament van de Europese integratie, wordt aangetast. De politieke schade is al een feit. In zowat alle Europese hoofdsteden wekt het Frans-Duits dic-taat ergernis en in Beijing en Washington is er weer reden tot verwondering over die onweerstaanbare Europese drang voor het ridicule.

Stel u voor. Terwijl een valuta-oorlog om de hoek loert en de planeet zich schrap zet om een nieuwe recessie te vermijden, vlooit een leger Europese diplomaten nu artikel 48 van het verdrag van Lissabon uit. Alle verdragsartikelen zijn van een extreme saaiheid en trivialiteit, want gestolde macht, maar er zijn uitschieters. Met een obscene zin voor het detail bepaalt artikel 48 hoe een verdragswijziging moet worden uitgevoerd. In Lissabon werd er ook een light-versie aan toegevoegd. Eentje zonder Conventie en intergouvernementele conferentie, om tijd te winnen. Onder de supervisie van Van Rompuy gaan ze nu in Brussel maanden diep nadenken of zo'n vluggertje nu wel of niet kan? Raar volkje die Europeanen.

## GRENSPOST

## Stijgt 'Air Sarko One' nog op?

De sociale onrust rond de pensioenhervorming van president Nicolas Sarkozy heeft de Franse zwaktes opnieuw blootgelegd. Daar hoort ook de socialistische oppositie bij.

BART BEIRLANT

De strijd is gestreden, én gewonnen door de Franse president Nicolas Sarkozy. Met dank aan de herfstvakantie. Na de goedkeuring woensdag door het parlement van zijn pensioenhervorming, is de jus weggetrokken uit de protestacties tegen de verhoging van de pensioenleeftijd van 60 naar 62 jaar.

Wat valt er te onthouden? Dat de acties voornamelijk getrokken en gevoerd werden door Fransen die nog altijd rond hun 55ste zullen kunnen ophouden met werken. Dat de vakbonden van de middelbare scholieren (in de Angelsaksische pers kunnen ze maar niet geloven dat zoiets bestaat) niet nadenken over hoe ze Frankrijk straks verder zullen uitbouwen, maar wel al bezig zijn met hun pensioen en zich kanten tegen maatregelen die alles betaalbaar moeten houden. *Il faut le faire!* Sarkozy komt ongetwijfeld als overwinnaar uit deze crisis. Hij werd in 2007 verkozen omdat hij de Fransen verandering beloofde (hij sprak daarbij wel niet over de pensioenen), en is niet bezweken voor de straatprotesten – onder zijn voorganger Jacques Chirac was dat nog anders.

Volgens lekken uit het Elysée wist Sarkozy eind vorige week al dat de combattieve Franse vakbonden in hun enthousiasme een stap te ver waren gegaan. 'Door te staken in de raffinaderijen en de oliedepots te blokkeren, hebben ze een grote fout gemaakt. De Fransen verdragen niet dat men raakt aan hun vrijheid om met de auto te rijden. De publieke opinie zal zich finaal tegen hen keren', zou hij zijn entourage toevertrouwd hebben.

Bling bling-kantje

De Franse president is een vechtertje en heeft het parcours voor de komende maanden al uitgestippeld. Na de definitieve afkondiging van de pensioenhervorming, ergens half november, voert hij een klassiek-Franse regeringswissel door – hij zou nog altijd dubben over de vraag of premier François Fillon mag blijven zitten of niet. Daarna zoekt hij de spots van de internationale media op als voorzitter van de G20. En dan gaat het richting presidentsverkiezingen van 2012. Maar Sarkozy zal hard moeten vechten om opnieuw 'de woordvoerder van het Franse volk' te worden. Hij, de man die in 2007 beloofde dat hij de president zou zijn van de Fransman die om 7 uur vertrekt voor een lange dagtaak, moet dringend af zien te raken van zijn 'bling bling-kantje' en zijn imago dat hij vooral de rijkere klasse het leven makkelijker maakt. Symbolisch daarvoor was de invoering van de *bouclier fiscal*, die maakte dat niemand meer dan 50 procent van zijn inkomsten moet afdragen aan de belastingen. De steenrijke weduwe van het l'Oréal-concern, Lilliane Bettencourt, kreeg zo in 2008 30 miljoen euro cadeau van de Franse staat. Sarkozy weet nochtans dat de Fransen doordrongen blijven van de utopie van de gelijkheid. Het zal hem daarom niet helpen dat volgende maand het nieuwe presidentiële vliegtuig geleverd wordt, die door de Franse media al 'Air Sarko One' gedoopt is. Het kostte de Franse belastingbetaler 176 miljoen euro om de Airbus A330-200 om te vormen tot een luxueus, modern en beveiligd toestel (met dank aan Sabena Technics) dat bij inter-

ationale toppen geparkeerd kan worden naast de Air Force One. Het is dus verre van zeker dat Sarkozy straks weer gaat klimmen in de peilingen.

Links

Maar hoe zit het met de socialistische oppositie? De kopstukken van de PS stapten vooraan mee op in de vele betogingen, maar lopen het risico dat ze de jongste weken geloofwaardigheid verloren hebben.

Want hoe verantwoordelijk gedraagt een partij zich als ze de scholieren oproept om mee op straat te komen, zoals Ségolène Royal deed? En hoe realistisch is ze, als ze belooft dat de pensioenleeftijd opnieuw naar 60 jaar teruggedraaid zal worden als de PS in 2012 aan de macht komt, zoals eerste secretaris Martine Aubry doet? Wie de cijfers van het Franse demografisch instituut Insee van de week bekeek (in 2035 zal bijna één Fransman op de drie ouder zijn dan 60 jaar), weet dat de maatregelen van Sarkozy nog maar een begin zijn: vanaf 2018 gaapt er weer een gat in de pensioenfinanciering.

## Sarkozy is een vechtertje, maar hij zal hard moeten vechten om opnieuw 'de woordvoerder van het Franse volk' te worden

Verstandige mensen binnen de PS als Michel Rocard en Dominique Strauss-Kahn weten dat. Nog in mei zei die laatste, de directeur-generaal van het IMF, dat men niet op 60 met pensioen kan blijven gaan als men 100 jaar wordt. Strauss-Kahn, die volgens peilingen over zeer goede papieren beschikt om Sarkozy in 2012 eventueel te verslaan, merkte op dat men van de '60 jaar' best geen dogma maakt: 'De wereld verandert zeer snel, en we leven in de mondialisering. Dat heeft voor- en nadelen, maar het is de realiteit waar we rekening moeten mee houden.' Zoveel realisme is voorlopig nog niet doorgedrongen tot de top van de PS, met op kop Martine Aubry en Ségolène Royal, die blijven geloven in de duurzaamheid van *l'exception française*. Het zal dus nog een tijdje duren voor de politieke afrekening van de jongste sociale onrust duidelijk wordt. Misschien bedoelde Sarkozy dat wel toen hij gisteren verklaarde: 'Er is in deze affaire maar één overwinnaar: de sociale zekerheid.'

Bart Beirlant leidt de buitenlandredactie.

In 'Grenspost' reflecteert de redactie over buitenlandse actualiteit.

## Het comfort van een werkloze regering

In België, waar de regering geen vinger uitsteekt om het begrotingstekort te doen dalen, is dat tekort sinds 2009 van 6 procent tot 5 procent gedaald. Is een besparingsbeleid dan overbodig? Grotendeels wel, legt PAUL DE GRAUWE uit.



PAUL DE GRAUWE

Wie? Hoogleraar economie aan de KU Leuven.

Wat? Een deel van het Belgische begrotingstekort verdwijnt vanzelf, een deel niet.

Waarom? Voorlopig is economische heropleving op zich genoeg, maar door de vergrijzing kunnen we daar niet op blijven rekenen.

Heropleving helpt

Hoe komt het dat België, dat nu al drie jaar geen effectieve regering heeft en sinds juni van dit jaar een regering heeft die niets kan doen, en zeker geen besparingsplan kan opstarten, toch relatief gunstige begrotingsresultaten kan voorleggen? Zijn besparingsplannen dan irrelevant?

Mijn antwoord is: niet helemaal maar toch in grote mate. De crisis heeft enkele belangrijke lessen in herinnering gebracht. De eerste werd door Keynes in de jaren dertig duidelijk gemaakt: pogingen om budgettaire tekorten weg te werken gedurende periodes van recessies, zijn contraproductief. Recessies ontstaan omdat de privésector meer wil sparen (minder wil consumeren), bijvoorbeeld om de schuld opgebouwd tijdens de hausse te verminderen. Als de overheid dan tegelijk ook meer wil sparen, want dat is het wat een besparingsplan wil doen, begint iedereen meer te sparen en de economie geraakt niet uit de recessie. Het gevolg daarvan is dat de over-

heid minder inkomsten heeft en dat het budgettaire tekort niet of nauwelijks daalt. Na een tijdje moet een nieuw besparingsplan opgezet worden. Ierland en Griekenland zijn nu al aan hun tweede plan.

## De babyboomers trekken zich massaal uit de arbeidsmarkt terug en nestelen zich comfortabel in hun luie pensioenzetels

Een tweede les is dat de economische groei de belangrijkste factor is die het budgettaire tekort bepaalt. Als landen hun economische groei zien stijgen, vermindert het budgettaire tekort meteen. Sinds ongeveer een jaar geleden is er een heropleving aan de gang in het Noorden van Europa, in grote mate gedreven door een toegenomen export van Duitsland, een land dat profiteert van een sterke verbetering van de competitiviteit en van de economische heropleving in andere delen van de wereld. Het gevolg is dat de belastingopbrengsten in België, Duitsland en Nederland stijgen en dat de budgettaire tekorten dalen. In België, het land waarvan de regering geen vinger uitsteekt om het tekort te doen dalen, is dat tekort sinds 2009 gedaald van

6 procent tot 5 procent.

De kern van het Belgische succes is dat het land profiteert van de economische heropleving waar het niets heeft moeten voor doen. Een regering van lopende zaken, die dus ook geen nieuwe uitgaven doet is dan helemaal geen handicap. Sommige cynische mensen zullen zeggen dat het zelfs een voordeel is.

Cyclisch of structureel

Zal de economische heropleving (als ze zich doorzet) voldoende zijn om het evenwicht in de begroting vanzelf te bereiken? Als dat waar is, zal de volgende Belgische regering (als ze er komt) geen noemenswaardige budgettaire sanering moeten doorvoeren. Dit is de vraag of het begrotingstekort cyclisch of structureel is. Mijn analyse impliceert dat de cyclische component groot is en dat dus een belangrijk deel van het tekort vanzelf zal verdwijnen. Maar toch niet volledig. Er is ook een structurele component. Deze werd gisteren nog eens duidelijk in de verf gezet door de belangrijke studie van professor Luc Sels van de KU Leuven. De babyboomers trekken zich massaal uit de arbeidsmarkt terug en nestelen zich comfortabel in hun luie pensioenzetels. Veelvoud van de openstaande plaatsen zullen niet opgevuld geraken door jongeren, omdat dezelfde baby-boomgeneratie te weinig kinderen heeft 'geproduceerd'. Het gevolg is dat de potentiële groei van de Belgische economie zal dalen. We zullen dus de groeicijfers van voor de recessie niet zo snel meer halen, met het gevolg dat de belastinginkomsten onvoldoende zullen toenemen om het begrotingsgat te dichten. Voeg daaraan toe dat de pensioenuitgaven structureel zullen stijgen en de conclusie is dat zelfs als de hoogconjunctuur terug komt, het Belgische overheidstekort niet zal verdwenen zijn.

We zullen dus toch een regering nodig hebben. De luxe te beschikken over een regering die niets hoeft te doen zal spijtig genoeg slechts tijdelijk zijn.

CARTOON  
VAN  
DE WEEK:  
LE CLOU

België heeft twee soorten inwoners: de Walen, die Belg zijn, en de Vlamingen, die Vlaming zijn (verschenen in La Libre Belgique). © le clou

